

Nu aş vrea să analizez activitatea pozitivă a Teatrului „Bulandra“, poate doar să spun că a jucat un rol important în cei 25 de ani de existenţă. Am impresia că el a contribuit mult la formarea şcolii de interpretare, regie, scenografie din ţara noastră. Aceste realizări, parte integrantă a politicii partidului, nu trebuie să ne facă să ignorăm lipsurile noastre. Exigenţa publicului nostru trebuie să fie întâmpinată cu autocritică şi cu autoexigenţă.

În spiritul propunerilor de măsuri prezentate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, consider de datoria noastră să eliminăm tendinţele de alcătuire a unor repertorii eclectice, să excludem apariţia unor spectacole insuficient de clare sau de pregnante sub raportul mesajului de idei, să evităm prezenţa unor piese facile pe scenele noastre.

M-am lăsat de multe ori tentat să cedez din exigenţa artistică în faţa problemelor economice, a unor împrejurări conjuncturale sau de structură a colectivului, şi aceasta a deformat uneori chipul teatrului nostru. Noi obişnuim să închidem ochii asupra unor astfel de concesii şi să atenţionăm numai atunci când este o greşeală profundă, ideologică; dar şi această lipsă de exigenţă este cu siguranţă tot o greşeală ideologică. Recomandarea de a promova lucrările cele mai importante, cele mai autentice, vine, desigur, în întâmpinarea aspiraţiilor noastre intime. Trebuie să sporim preocuparea esenţială de

a promova şi valorifica cele mai bune, cele mai autentice opere ale dramaturgiei noastre originale, *condiţie a dezvoltării plenare a teatrului românesc, a diferenţierii lui specifice în contextul culturii teatrale mondiale.*

Trebuie să perfecţionăm în continuare şi arta interpretativă scenică românească, produs autentic al sensibilităţii, al resurselor de expresivitate nuanţată ale gândirii româneşti. *Să milităm pentru cunoaşterea şi aprecierea artei noastre teatrale, ca un produs al spiritualităţii româneşti actuale, de egală importanţă cu literatura şi cu celelalte arte.*

Pregătirea drumului culturii româneşti este o sarcină nobilă şi pe acest drum există o acţiune comună a activistului de partid, a educatorului şi a omului de artă. Aceşti trei factori trebuie să se situeze la un nivel foarte înalt de înţelegere reciprocă şi de autoinfluenţare în cel mai bun sens al cuvântului.

Omul de artă şi educatorul trebuie să pătrundă pînă în profunzimea gândirii de partid, iar activistul, în profunzimea gândirii artistice. Acţiunea lor comună nu poate fi concepută divergent, şi ea trebuie să ducă la perpetuarea înaltelor tradiţii ale artei româneşti, ale acestei arte caracterizate întotdeauna prin măsură, prin echilibru, în linii necontorsionate, ale acestei arte care a reflectat aspiraţiile spre *normal* ale poporului nostru.

AUREL BARANGA

Consfătuirea pe ţară a oamenilor de teatru analizează cu precădere activitatea ultimei stagiuni, în lumina ultimelor documente de partid şi, îndeosebi, în lumina sarcinilor trasate de secretarul general al partidului nostru la ultima consfătuire cu cadrele de bază ce activează în ideologie. Prin confruntarea activităţii noastre cu marile sarcini trasate de conducerea partidului s-a văzut — şi cred că nimeni nu se va înscrie împotriva unei asemenea afirmaţii — că atît în dramaturgie cît şi în arta regiei, în arta teatrală în genere, s-au ivit deficienţe, suficiente motive de insatisfacţie.

Daţi-mi voie, însă, să nu fiu de acord cu colegul meu Davidoglu cu privire la o even-

tuală insuficienţă autocritică a Direcţiei Teatrelor. Dacă vom lua toate documentele tuturor plenarelor din această sală, vom vedea că, la fiecare sfîrşit de stagiune sau la fiecare început de stagiune, s-a pledat pentru aceeaşi orientare şi s-au tras aceleaşi concluzii pe care sînt sigur că le vom auzi şi astăzi, aici. Şi atunci se poate ridica întrebarea: de ce s-au produs defecţiunile pe drept criticate şi condamnate de secretarul general al partidului?

În ultimii ani s-a produs o mare presiune negativă asupra vieţii noastre teatrale, presiune venită din unghiuri diferite şi cu forţe diferite. Nu mă încumet să încerc o perspectivă a tuturor focarelor de presiune —

fiindcă sînt numeroase —, dar voi aminti că acestea au îmbrăcat diverse travestii. N-am spune adevărul dacă n-am recunoaște că a funcționat un snobism detestabil, o mimare servilă a unor modele străine, insuficient cunoscute și insuficient asimilate, că a cîrculat un dispreț suveran pentru arta realistă, considerată de mulți desuetă, anacronică și inutilă. În numele noutății, pusă în circulație de multe ori de spirite complet dezarmate în raport cu elementele de bază ale artei în genere, în numele „noutății”, al unei noutăți care de multe ori era doar o simplă vechitură pentru cei ce sînt cît de cît la curent cu secretele artei moderne, s-au împus experimente avortate, ridicole în inocența lor, cerînd o mare mizericordie, dacă nu ar fi avut, în același timp, păcatul să fie și gălăgioase și înso- lente.

Pentru ca aceste experimente să plutească, a funcționat o acută dezinformare, dezinformare la care s-au pretat și unii directori de teatru și unii regizori și foarte mulți critici, o dezinformare atît de violentă, încît dacă am lua astăzi multe din declarațiile apărute în ziare și le-am confrunta cu datele reale înscrise în registrele contabile ale teatrelor respective, am vedea că au fost prezentate drept „succese” adevărate prăbușiri teatrale, spectacole respinse de public și respinse și de partea rațională a criticii.

Alături de aceste „noutăți” și pentru salvagardarea situației financiare a teatrelor, au intrat în joc diferite aventuri comerciale, unele dintre ele de un foarte îndoielnic gust. Înainte de a le examina pe acestea din urmă, dați-mi voie să remarc o cruntă, derutantă lipsă de consecvență: aceiași directori de teatru care nu mai jurau decît pe Samuel Beckett, și de la el în sus, cu aceeași candidă dezinvoltură, puneau în scenă fleacuri teatrale profund nedemne. Și atunci dați-mi voie să ne întrebăm cu toții unde este credința artistică, adevărata conștiință artistică a unor asemenea conducători de teatru? Fără îndoială, nu poate fi vorba de nici un fel de consecvență și de nici un fel de conștiință artistică. N-a fost, în cazul respectiv, decît un soi de pendulare, lipsită de principii și de crez artistic, între extreme. Tuturor acestor situații inadmisibile vine să le pună capăt, și la vreme, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și celelalte documente de partid. Documentele ne cheamă la o artă ridicată pe o treaptă superioară a măiestriei noastre scriitoricești, regizorale și interpretative. Nu e vorba să ne întoarcem la experiențe con-

sumate, la o literatură confecționată după scheme, la o dramaturgie de psihologii fabricate, de un optimism iresponsabil și de paradă. Nu este vorba ca eliminînd niște scheme moderniste să impunem altele la fel de dăunătoare, fiindcă sînt de asemenea scheme. Nu este vorba să decretăm valabilitatea absolută și supremă a unor viziuni regizorale, în dauna altora, poate la fel de interesante. Dar sîntem îndrituiți să nădăjduim să vedem spectacole de o înaltă demnitate artistică, spectacole care să țină seama de faptul că teatrul socialist nu este o în- delectare comercială, nu este un loc pentru experimente de dragul experimentului, și pe banii statului. Teatrul socialist este o tribună politică și o înaltă universitate a conștiințelor. La lumina unei asemenea concepții, repertoriul nu poate să fie o listă de piese alese după fantezia unor regizori sensibili doar la ultimele răenete ale unor mode discutabile, ci temelia ideologică a unui teatru militant, nemijlocit pus în slujba celor care construiesc cu brațele și cu mintea lor socialismul. Repertoriul este un statut politic și moral obligatoriu pentru toți cei care răspund de destinele unei scene.

În cadrul unui adevărat repertoriu, se așază cu drepturi suverane dramaturgia originală, dar nu orice dramaturgie, fiindcă nu orice piesă autohtonă este, *ipso facto*, și socialistă

Teatrul clasic românesc își reclamă drepturile sale inalienabile, dar nu în spectacole care să licheideze operele clasiceilor sau să le „demitizeze”, ci în spectacole demne de moștenirea ilustră pe care au lăsat-o înaintașii noștri. Teatrul clasic universal trebuie restituit tînerelor noastre generații, dar nu în viziuni echivalente unor elucubrații psihopate, ci în viziuni artistice exemplare, și cînd spun viziuni artistice exemplare mă refer nu la restituiri muzeale, anacronice, ci la viziuni novatoare, îndrăznețe, creatoare prin forța cu care reușesc să transmită mesajul acestor auguste lucrări.

Teatrul românesc scris între cele două războaie se cuvine a fi nu reconsiderat, ci considerat la nivelul epoletului de stîmă pe care îl merită. Din nou, aceste lucrări să nu fie transformate în pretexte pentru nu știu ce interpretări regizorale de o maladivă originalitate, ci să fie tratate cu dragoste și prețuire și cu respectul pe care-l reclamă niște dramaturgi ce se cheamă Victor Eftimiu, Victor Ion Popa, Camil Petrescu, G. M. Zamfirescu, Mihail Sebastian și alții.

Dramaturgia scrisă de la 23 August 1944 și până astăzi se cuvine a fi recitită cu atenție. Se va vedea atunci că nu tot ce s-a creat timp de 27 de ani aici la noi a fost scris pe nisip și pe cenușă. Multe piese create în această epocă pot fi revăzute de autorii lor și redată cu folos tinerilor noștri spectatori.

Dramaturgia țărilor socialiste trebuie mai bine cunoscută și comunicată publicului în traduceri artistice, făcute de oamenii noștri de teatru.

Dramaturgia progresistă universală, scrisă de multe ori în condiții eroice, în Occident, trebuie cunoscută și jucată la noi în condiții dintre cele mai bune și, de asemenea, în traduceri admirabile, făcute de scriitorii de teatru pricepuți.

După cum se vede, întreaga noastră mișcare teatrală se află în fața unor sarcini uriașe. N-aș putea să fac o departajare. Dramaturgii, regizorii, directorii de teatru, factorii de răspundere din mișcarea teatrală sînt toți la fel de interesați. Dramaturgii — ca să scrie piese și să militeze pentru elaborarea teoriei literare, a unei teorii literare contemporane, care să ne ferească de confuzii. Chiar adineauri îl auzeam pe tovarășul Ciulei avansînd o teorie, după părerea mea, cel puțin hazardată. După părerea tovarășului Ciulei, între realismul epocii capitaliste și realismul epocii noastre este o soluție de continuitate. O asemenea ipoteză este familiară proletcultiștilor. Realismul epocii noastre este realismul întregii culturi realiste. Realismul epocii socialiste este expresia acumulării întregii culturi universale, urcată pe o treaptă superioară.

O muncă dintre cele mai grele și mai încercată de răspundere stă în fața Comitetului nostru de cultură și artă. Fiîndcă sîntem în faza unor inițiative entuziaste, cînd ne sînt infuzate mari speranțe tuturor celor care muncim în teatru; să fim atenți și să știm că, în asemenea momente, își fac loc și excesele de „principialitate“, camuflînd, de cele mai multe ori, fuga de răspundere. Vor fi probabil și „săriri dincolo de cal“, pseudonimul unui voluntarism camuflat și refutat. Să le facem față cu curaj și hotărîre. Numai că, în direcția acestui curaj și a acestei hotărîri nu există „noi“ și „voi“, nu sîntem „noi, oamenii de teatru“, și ei, „cei de la Comitet“, ci sîntem numai „Noi“, toți împreună, toți cei ce răspundem solidar pentru viitorul culturii teatrale românești. Să muncim astfel încît noi toți laolaltă să fim demni de însemnătatea fundamentală a documentelor de partid pe care le-am luat astăzi în discuție aici.

TIBERIU PENȚIA

directorul Teatrului „Victor Ion Popa“
din Birlad :

Consider că actuala consfătuire reprezintă un moment deosebit de important în viața teatrelor de pe cuprinsul patriei noastre.

Atît referatul Direcției Teatrelor, care cuprinde o arie vastă de probleme, cît și luările de cuvînt, creează o bază foarte serioasă pentru soluționarea problemelor pe care le avem în această nouă etapă, care se deschide în fața noastră; ele trebuie rezolvate printr-o serie de acțiuni concrete, prin traducerea în viață a unității de acțiune între factorii de bază ai mișcării teatrale. Nu depinde numai de teatre ca mișcarea noastră teatrală să progreseze. Este necesară o strînsă colaborare între teatre, dramaturgi (care furnizează baza ideologică a teatrului, repertoriul), critica de artă, factorii îndrumători (C.S.C.A.). Consider că stabilirea acestei unități de acțiune, pe baza cunoașterii profunde a realității teatrelor, este o necesitate.

În legătură cu teatrul nostru, deși am fost uneori tentați de facil și trebuia să evităm aceste tentații, peste 50% din repertoriu aparține dramaturgiei originale noi, și, în general, marea majoritatea celei clasice românești sau universale. Deci, teatrul nostru, ca și celelalte teatre, și-a îndeplinit datoria și pînă acum; asigurîndu-vă de întreaga noastră dăruire față de spiritul documentelor de partid, nu putem decît să avem deplina încredere că și lucrările consfătuirii noastre de astăzi vor contribui la eliminarea lipsurilor, la îmbunătățirea muncii noastre.